Grote Atlas van de Verenigde Oost-Indische Compagnie
Comprehensive Atlas of the Dutch United East India Company

.....II Oost-Azië: kaarten, plattegronden en topografische tekeningen, 1590-1860 / II East Asia: maps, plans and topographical drawings, 1590-1860

.....Macao en Kanton / Macau and Canton

100 . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
De Reede / van / Sout, Sout, / Ham.
The Roadstead / of / Shajiao, / Shajiaocum.

100 . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
De Toren / van / Sout, Sout, Ham.
The Tower / of / Shajiao, Shajiaocum.

101. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
Gezigt / van't Deens / en Frans, Lyland.
View / of the Danish / and French Island.

102. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
De Reede / van / Wampho.
The Roadstead / of / Whampoa [Huangpu].

102. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
[De rede / van / Whampoa].
[The roadstead / of / Huangpu].

103. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
De / Tol / van / Wampho.
The / Toll Office / at / Whampoa [Huangpu].

103. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
De / Huysen / van / Wampho.
The / Houses / of / Whampoa [Huangpu].

104. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
De Toren / van / Wampho.
The Tower / at / Whampoa [Huangpu].

104. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
De / Ionk Rivier.
The / Junk River [Zhujiang River].

105. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
De Huysen / bij de / II:de Tol.
The / Houses / at the / 2nd Toll Office.

106. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
De 2de Tol / en / Fortres.
The / 2nd Toll Office / and / Fort.

106. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
[De tweede tol].
[The second toll office].

107. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
Pagode / tusschen / de 1: en 2:Tol.
Pagoda / between / the 1st and 2nd Toll Offices.

107. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
Tusschen / de / 1te & 2de Tol.
Between / the / 1st & 2nd Toll Offices.

108. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
De Eerste / Tol.
The First / Toll Office.

108. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
[Het Waterkasteel van Kanton].
[The Water castle at Canton].

109. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
Tusschen / Canton / en de / Eerste Tol.
Between / Canton / and the / First Toll Office.

109. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
Canton.

110. . . . [Johannes Vingboons, ca. / c. 1665] :
Canton.

111 . . . . [Johannes Vingboons, 1662-1663] :
Canton.

111 . . . . [Joan Nieuhof, 1658] :
[Gezicht op Kanton vanaf de Parelrivier].
[View of Canton from the Pearl River].

112-113. [Anoniem / Anonymous, 1750-1790] :
[Gezicht op Kanton vanaf de Parelrivier].
[View of Canton from the Pearl River].

Deel 2.3 / Part 2.3

112. . . . [Anoniem / Anonymous, 1813-1815] :
[Gezicht op de Europese handelsloges te Kanton vanaf de Parelrivier].
[View of the European trading posts at Canton from the Pearl River].

113. . . . [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1750] :
[Gezicht op de Nederlandse, Britse en Zweedse loges in Kanton].
[View of the Dutch, British and Swedish trading posts at Canton].

114. . . . [Anoniem / Anonymous, 1752-1757] :
[Gezicht op de Europese handelsloges Kanton vanaf de Parelrivier].
[View of the European trading posts at Canton from the Pearl River].

115. . . . [Anoniem / Anonymous, 1816-1825] :
[Gezicht op de Europese handelsloges Kanton vanaf de Parelrivier].
[View of the European trading posts at Canton from the Pearl River].

115. . . . [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1835] :
[Gezicht op de Europese handelsloges Kanton vanaf de Parelrivier].
[View of the European trading posts at Canton from the Pearl River].

116 . . . Kanton-Peking, Fuzhou-Peking / Canton-Beijing, Fuzhou-Beijing

116-117 [Johannes Vingboons, 1665-1670] :
Caerte van de Rivier, van Canton./ Nemende Zijn Beginsel, uijt het Tartarishe gebercht, En Passeerende door verschede Sineese / Provintien, tot dat hij Endeling Zijn Water, bij Macouw in de groote Zee uijt Lost.
Chart of the River, of Canton. / Taking Its Origin, from the Tartar mountains, And Passing through various Chinese / Provinces, until At Last it Discharges Its Water, into the great Sea at Macau.

117. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Titelblad] Journaal / van zommige voorvallen / in de / Voijagie, van de E Heeren / Pieter de Goyer / en / Jacob Keyzer, /Ambassadeurs, aande grootmachtige / Keizer. / van Chijna en Tartarijen, / in de Jaaren / 1655, 56 & 1657.
[Title page] Journal / of some events / during the / Voyage, of the Hon. Gentlemen / Pieter de Goyer / and / Jacob Keyzer, / Ambassadors, to the plenipotentiary / Emperor. / of China and Tartary, / in the Years / 1655, 56 & 1657.

118. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Eerste ankerplaats bij Macao].
[First anchorage near Macau].

118. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Macao].
[Macau].

119. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Ontvangst in het kwartier van de haitou].
[Reception at the haidau's quarters].

120. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[De jonge onderkoning].
[The young viceroy].

121. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Het verblijf van het gezantschap te Kanton].
[The embassy's lodgings at Canton].

121. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[De oude onderkoning].
[The old viceroy].

122. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Kanton].
[Canton].

122. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Foesan].
[Foshan].

123. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Xantsui].
[Sanshui].

Atlas Maior
nationaal archief
Universiteit Utrecht
KNAG

124. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Sanjuin].
[Qingyuan].

125. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Sangwonhap].
[Qingyuanxia].

125. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Ingtak].
[Yingde].

126. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Conjam Siam].
[Guanyinshan].

126. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Sucheu].
[Zhaozhoufu].

127. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Vijff Paardshoofden].
[Wumaguitsaoshan].

128. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Namhun].
[Nanxiong].

129. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Nangan].
[Nan'an].

129. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Nankan].
[Nankang].

130. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Kancheu].
[Ganzhou].

130. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Vannungam].
[Wan'an].

131. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Peckiason].
[Bojiacun].

132. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Tayko].
[Taihe].

133. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Kinnungam].
[Ji'an].

133. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Kissunwen].
[Jishui].

134. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Siakanjen].
[Xiajiang].

134. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Sinkan].
[Xingan].

135. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Tuchim].
[Fengcheng].

DEREEDE
VAN
SOUT,SOUT
HAM

DET OREN
VAN
SOUT,SOUTHAM

Kanton (Canton, Guangzhou). Alle overige tekeningen in de genoemde serie t/m blad 109 hebben de verdere vaarroute naar Kanton als onderwerp, waaraan in de inleiding al ruim aandacht is besteed. De stad zelf is aansluitend onderwerp van de reeks schilderijen, tekeningen en andere objecten op de bladen 110-115. Het gaat daarbij voornamelijk om aanzichten van Kanton vanaf de Parelrivier met de diverse Europese factorijen uit de latere achttiende en vroege negentiende eeuw. Nederlandse manuscriptplattegronden van de stad Kanton en de omgeving zijn niet bewaard gebleven, evenmin als een plan van de compagniesfactorij ter plaatse. De drie hier gereproduceerde aquarellen hebben betrekking op de overvaart van de baai van Macao naar de eigenlijke monding van de Parelrivier bij de rede en het baken van 'Sout' of 'Sout Ham' (Shajiao, Shajiaocum, blad 100 boven en onder) en op de verdere vaart tot het zogenoemde 'Fransen- en Deneneiland' bij Whampoa (Huangpu, blad 101). De grote Europese schepen moesten hier voor anker gaan, omdat de Parelrivier verder stroomopwaarts te ondiep werd. Het gewone scheepsvolk mocht slechts incidenteel van boord en kon zich dan vermaken in de kroeg die op dit eiland door de Chinese autoriteiten speciaal voor hen was ingericht.

Canton (Guangzhou). All the remaining drawings in the series mentioned up to and including sheet 109 have as their subject the continuation of the sailing route between Macau and Canton, to which considerable attention has already been devoted in the Introduction. The city itself is the sole subject of the series of paintings, drawings and other objects on sheets 110-115. These consist primarily of views of Canton from the Pearl River in the late eighteenth and early nineteenth centuries with a survey of the various European factories. Dutch manuscript plans of the city of Canton and its surroundings have not been preserved, and there is also no plan of the Company factory there. The three water-colours reproduced here relate to the crossing of the bay of Macau to the actual mouth of the Pearl River at the roadstead and the beacon of *Sout* or *Sout Ham* (Shajiao, Shajiaocum, sheet 100 above and below) and of the further voyage to the so-called French and Danish Island at Whampoa (Huangpu, sheet 101). The large European ships had to anchor here, because the Pearl River became too shallow further upstream. The common sailors were only occasionally allowed off their ships, and were then able to amuse themselves in the public house on that island which the Chinese authorities had set up specially for them.

blad 100 boven / sheet 100 above:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1003.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

De Reede / van / Sout, Sout / Ham.

The Roadstead / of / Shajiao, / Shajiaocum.

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41,5 x 60,5 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41.5 x 60.5 cm.

blad 100 onder / sheet 100 below:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1004.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

De Toren / van / Sout, Sout, Ham.

The Tower / of / Shajiao, Shajiaocum.

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41,5 x 60,5 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41.5 x 60.5 cm.

blad / sheet 101:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1005.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

Gezigt / van't Deens / en Frans, Lyland.

View / of the Danish / and French Island.

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41 x 60,5 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41 x 60.5 cm.

blad 102 boven / sheet 102 above:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1006.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

De Reede / van / Wampho.

The Roadstead / of / Whampoa [Huangpu].

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41 x 61 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41 x 61 cm.

De beide tekeningen op blad 102 laten een groot aantal Europese schepen op de rede van Whampoa zien, die hier tijdens het handelsseizoen in Kanton voor anker liggen in afwachting van de komst van de lading; de ingehaalde stengen (bovenmasten) geven aan dat men ingericht is op een langdurig verblijf. Bijna alle nationaliteiten die in de latere achttiende eeuw rechtstreeks met de Chinese autoriteiten handel dreven zijn vertegenwoordigd: Denen, Zweden, Fransen (witte vlag met de fleur-de-lis), Nederlanders en Britten. De Portugezen onderhielden eveneens permanente handelscontacten in Kanton, maar de voor hen bestemde thee ging direct door naar Macao. De doorvaart van Whampoa naar de factorijen in Kanton was met betrekking tot de Europeanen voorbehouden aan het hogere compagniespersoneel, behoudens een incidentele en groepsgewijze dagtocht voor het scheepsvolk. In Whampoa werden tevens de tol- en havengelden op de zeegaande Europese schepen geheven; de tekening op blad 103 boven toont het tolhuis, onder is de nabije nederzetting afgebeeld. Tussen Whampoa en Kanton was iets verder stroomopwaarts nog tweemaal tol verschuldigd, voor het passeren van de boten waarmee de factorij het contact met de schepen op de rede onderhield en van de lichters waarmee later de lading thee aan boord werd gebracht.

The two drawings on sheet 102 show a large number of European ships in the roadstead of Whampoa; during the trading season in Canton they lay at anchor here awaiting the arrival of their cargos. The lowered topmasts indicate that they are prepared for a long stay. Almost all the nationalities that traded directly with the Chinese authorities in the later eighteenth century are represented: Danes, Swedes, French (white flag with the fleur-de-lis), Dutch and British. The Portuguese also maintained permanent trading contacts in Canton, but the tea intended for them went straight through to Macau. The passage from Whampoa to the factories in Canton was, in relation to the Europeans, restricted to the higher Company staff, except for an occasional group day-trip for the common crew. In Whampoa the toll and harbour dues on the sea-going European ships were collected; the drawing on sheet 103 above shows the tollhouse, and below the neighbouring settlement is depicted. Between Whampoa and Canton further upstream tolls were incurred another two times, both for the passage of the boats with which the factory maintained contact with the ships in the roadstead and for the lighters on which the cargos of tea were brought on board.

blad 102 onder / sheet 102 below:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1018.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

[De rede / van / Whampoa].

[The roadstead / of / Huangpu].

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 40 x 61 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 40 x 61 cm.

blad 103 boven / sheet 103 above:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1007.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

De / Tol / van / Wampho.

The / Toll Office / at / Whampoa [Huangpu].

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41 x 60,5 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41 x 60.5 cm.

blad 103 onder / sheet 103 below:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1008.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

De / Huysen / van / Wampho.

The / Houses / of / Whampoa [Huangpu].

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41 x 60,5 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41 x 60.5 cm.

DE
TOL
VAN
WAMPHO

DE
HUYSEN
VAN
WAMPHO

DE TOREN VAN WAMPHO

DE JONKRIVIER

blad 104 boven / sheet 104 above:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1009.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

De Toren / van / Wampho.

The Tower / at / Whampoa [Huangpu].

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41 x 60,5 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41 x 60.5 cm.

De aquareltekening op blad 104 boven biedt een blik op de 'toren', dat wil zeggen het baken van Whampoa. Het gedeelte van de Parelrivier vanaf hier verder stroomopwaarts tot Kanton werd in VOC-jargon meestal aangeduid als de 'Jonkrivier', omdat dit veel nauwere en ondiepe traject langs de Zhujiang-rivier alleen nog bevaarbaar was voor de Chinese platbodemjonken en -lichters en natuurlijk ook voor de bijboten van de compagniesschepen. De tekening op blad 104 onder kijkt in noordwestelijke richting vanaf Whampoa uit over dit riviergedeelte, met op de voorgrond nu eens geen Nederlandse maar een Deense sloep. Op blad 105 heeft de tekenaar de nederzetting bij de tweede tol aan de Jonkrivier afgebeeld, geteld vanaf Kanton.

The water-colour drawing on sheet 104 above offers a view of the 'tower', that is to say the beacon of Whampoa. The section of the Pearl River from here further upstream to Canton was in VOC jargon called the *Jonkrivier* (Junk River), because this much narrower and shallow sector along the Zhujiang River was only navigable for the Chinese flat-bottomed junks and lighters and of course also for the boats of the Company ships. The painting on sheet 104 below looks in a north-westerly direction from Whampoa over this part of the river, with in the foreground this time not a Dutch but a Danish sloop. On sheet 105 the artist has shown the second toll on the Junk River, counting from Canton.

blad 104 onder / sheet 104 below:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1010.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

De / Ionk Rivier.

The / Junk River [Zhujiang River].

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41 x 61 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41 x 61 cm.

blad / sheet 105:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1011.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

De Huysen / bij de / IIde Tol.

The Houses / at the / 2nd Toll Office.

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41 x 60,5 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41 x 60.5 cm.

blad 106 boven / sheet 106 above:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1012.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

De 2de Tol / en / Fortres.

The 2nd Toll Office / and / Fort.

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41 x 60,5 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41 x 60.5 cm.

Bij elk van de twee tolhuizen tussen Whampoa en Kanton bevond zich een klein fort in de rivier, met behulp waarvan de Chinese autoriteiten alle scheepvaartverkeer op de Jonkrivier onder strak toezicht hielden. In de tekening op blad 106 boven is het fortje bij het tweede, dus meest stroomafwaarts gelegen tolkantoor te zien. De ongeannoteerde afbeelding daaronder geeft vermoedelijk eveneens deze tol met de aangrenzende bebouwing weer, vanuit een iets andere gezichtshoek. De aquarellen op blad 107 boven en onder bieden een blik op respectievelijk een 'pagode' (tempel) iets stroomopwaarts van de tweede tol en de geleidelijk aan dichter wordende bebouwing langs de noordoever van de Zhujiang bij de nadering van de eerste tol en de stad Kanton.

At both of the tollhouses between Whampoa and Canton there was a small fort in the river, which the Chinese authorities used to keep the shipping on the Junk River under strict control. In the drawing on sheet 106 above we can see the little fort located at the second, that is furthest downstream, toll office. The unannotated depiction below it presumably also shows this toll with the neighbouring buildings, but seen from a somewhat different angle. The water-colours on sheet 107 above and below present a view respectively of a temple, a little further upstream of the second toll, and the gradually increasing building along the north bank of the Zhujiang when approaching the first toll and the city of Canton.

blad 106 onder / sheet 106 below:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1019.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

[De tweede tol].

[The second toll office].

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 40 x 60,5 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 40 x 60.5 cm.

blad 107 boven / sheet 107 above:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1013.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

Pagode / tusschen / de 1: en 2: Tol.

Pagoda / between / the 1st and 2nd Toll Offices.

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41 x 61 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41 x 61 cm.

blad 107 onder / sheet 107 below:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1014.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

Tusschen / de / 1te & 2de Tol.

Between / the / 1st & 2nd Toll Offices.

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41 x 61 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41 x 61 cm.

PAGODE.
TUSSCHEN
DE VENZ TOL.

TUSSCHEN
DE
VEN Z DE TOL

blad 108 boven / sheet 108 above:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1015.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

De Eerste / Tol.

The First / Toll Office.

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41 x 60,5 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41 x 60.5 cm.

Het fortje in de rivier bij de eerste tol, feitelijk voor de stad Kanton (blad 108 boven en onder), werd door de Nederlanders ook wel aangeduid als het Waterkasteel van Kanton, naar de indertijd gangbare term voor zulke artillerieforten in of direct aan belangrijke vaarwegen. In de aquarel van de dichte oeverbebouwing tussen deze tol en de stad zelf op blad 109 boven is veel aandacht besteed aan de weergave van de Chinese jonken op de rivier, waarbij de tekenaar in het bijzonder oog lijkt te hebben gehad voor het ophaalbare roer van deze vaartuigen. Blad 109 onder ten slotte toont de afsluitende tekening in de serie van de Stichting Atlas Van Stolk, met het bekende, vaak gekopieerde brede aanzicht van de rede van Kanton en de Europese factorijen. Interessant is de aanwezigheid van de Pruisische vlag met de tweekoppige adelaar voor een pand tussen de Zweedse en de Franse loges; de voorstelling is aan de hand daarvan met de overige aquarellen in de serie te dateren op de jaren 1752-1757, toen de Koninklijke Pruisische Aziatische Compagnie hier een vertegenwoordiging had. Deze werd in eerste instantie opgericht in 1745 als een geheel particuliere handelsonderneming, maar verkreeg in 1751 bij privilege van koning Frederik II het alleenrecht van de Pruisische handel op Azië, met Emden in Oost-Friesland als thuishaven. In lijn met het mercantilistische beleid dat de Pruisische vorst voorstond, werd de compagnie daarmee in feite een semi-overheidsonderneming, die voor haar beoogde overzeese expansie steeds zou kunnen rekenen op krachtige steun van staatswege. Al in 1752 werd in Kanton een loge geopend, maar vanwege de Franse blokkade van Emden na het uitbreken van de Zevenjarige Oorlog (1756-1763) konden na 1757 geen Pruisische schepen meer uitvaren en moest de China-handel in dat jaar worden gestaakt. In 1765 werd de Pruisische Compagnie definitief ontbonden. Zie ook de sterk gelijkende afbeelding op blad 114.

The Dutch sometimes called the little fort in the river at the first toll, in fact off the city of Canton (sheet 108 above and below), the *Waterkasteel* (Water Castle) of Canton, using the term customary at that time for such artillery forts in or directly on important waterways. In the water-colour drawing of the thickly built banks between this toll and the city itself on sheet 109 above much attention has been devoted to the depiction of the Chinese junks on the river, where the artist seems to have had a special interest in the retractable rudder of these vessels. Finally sheet 109 shows the last painting in the series from the Atlas Van Stolk Foundation, with its well known, often copied, broad view of the roads of Canton and the European factories. An interesting feature is the presence of the Prussian flag with double eagle in front of a building between the Swedish and French lodges. On this basis the picture, together with the other water-colours in the series, can be dated to the period 1752-1757, when the Royal Prussian Asiatic Company had an agency here. This was first set up in 1745 as a purely private enterprise, but in 1751 King Frederik II granted it the exclusive right to trade with Asia, with Emden in East Friesland as its home port. In keeping with the mercantilist policy that the Prussian ruler favoured, in this way the company in fact became a semi-government undertaking, which for its intended overseas expansion could always call upon the strong support of the state. In 1751 a lodge was opened in Canton, but because of the French blockade of Emden when the Seven-Year War (1756-1763) broke out, after 1757 Prussian ships were no longer able to leave the port and the China trade had to be discontinued in that year. The Prussian Company was finally dissolved in 1765. See also the very similar depiction on sheet 114.

blad 108 onder / sheet 108 below:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1020.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

[Het Waterkasteel van Kanton].

[The Water castle at Canton].

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 40 x 61 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 40 x 61 cm.

blad 109 boven / sheet 109 above:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1016.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

Tusschen / Canton / en de / Eerste Tol.

Between / Canton / and the / First Toll Office.

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 41 x 60,5 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 41 x 60.5 cm.

Bijschriften: pag. 110 / Captions: p. 110

blad / sheet 110:

Nationaal Archief, 4.VELH 619.42.

[Johannes Vingboons, ca. / c. 1665] :

Canton.

Aquareltekening op papier, gekleurd, 44 x 65,5 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 44 x 65.5 cm.

Het overgrote deel van de bewaard gebleven Nederlandse topografische afbeeldingen van de stad Kanton uit de compagniestijd dateert uit de periode van de theehandel, dus van na ca. 1720. Uit de zeventiende eeuw zijn slechts enkele authentieke handgetekende of geschilderde aanzichten van Kanton bekend, die hier zijn samengebracht op de bladen 110-111. De oorsprong van deze afbeeldingen wordt in alle gevallen gevormd door de schetstekeningen van de stad die Joan Nieuhof, die als hofmeester en tekenaar was toegevoegd aan het gezantschap van Jacob Keyzer en Pieter de Goyer in 1655-1657 naar het hof in Peking, daar kort na aankomst begin september 1655 maakte. Die verzameling van originele schetsen is voor zover we nu weten niet bewaard gebleven, maar wel een geïllustreerd handgeschreven reisverslag van Nieuhof uit vermoedelijk 1658, nu in de collectie van de Société de Géographie in de Bibliothèque nationale de France, waarin de afbeeldingen ten minste ten dele door hemzelf in pen en aquarel zijn nagetekend van zijn reisschetsen. Daarin komt onder meer het gezicht op Kanton vanaf de Parelrivier op blad 111 onder voor, dat enkele jaren later door Johannes Vingboons is gebruikt als basis voor het gezicht op Kanton op blad 110 boven, later opgenomen in de Atlas Beudeker en nu in de kaartenverzameling van het Nationaal Archief. Een vergaand overeenkomende voorstelling biedt het schilderij van Vingboons op blad 111 boven, tegenwoordig in de collectie van het Rijksmuseum Amsterdam, dat in 1662 of 1663 werd vervaardigd als een van de eerder genoemde serie van tien ter decoratie van de vergaderzaal van de Heren Zeventien in het Oost-Indisch Huis in Amsterdam. Van Nieuhofs reisverslag in Parijs is een anonieme kopieversie uit het begin van de negentiende eeuw in het bezit van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen te Middelburg, waaruit alle aquareltekeningen in deze atlas zijn gereproduceerd op de bladen 116-171.

The vast majority of the extant Dutch topographical depictions of the city of Canton from the time of the Company date from the period of the tea trade, hence from after about 1720. From the seventeenth century there are only a few authentic hand-drawn or painted views of Canton known, and these have been brought together on sheets 110-111. The origin of these depictions can in every case be sought in the sketch drawings of the city that were made by Joan Nieuhof, who was attached as steward and artist to the embassy of Jacob Keyzer and Pieter de Goyer in 1655-1657 to the court in Peking, shortly after he arrived there early in September 1655. As far as we now know, the collection of original sketches has not been preserved, but we do have an illustrated hand-written travel account by Nieuhof presumably from 1658, now in the collection of the *Société de Géographie* in the *Bibliothèque nationale de France*, in which the illustrations were at least partly copied by the artist himself from his travel sketches. These include the view of Canton from the Pearl River on sheet 111 below, which was used several years later by Johannes Vingboons as a basis for the view of Canton on sheet 110 above, later included in the Beudeker Atlas and now in the map collection of the Netherlands National Archives. The painting by Vingboons on sheet 111 above, now in the collection of the *Rijksmuseum* in Amsterdam and made in 1662 or 1663 as one of the series of ten mentioned earlier intended as decoration for the meeting room of the Gentlemen Seventeen in the East India House in Amsterdam, offers a largely similar depiction. An exact copy of Nieuhof's original travel account, which was made in the early nineteenth century by an unknown artist, is now *in the possession of the Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen* (Royal Zeeland Society of Sciences) at Middelburg; all the water-colour drawings contained in this copy have been reproduced in this atlas on sheets 116-171.

blad 111 boven / sheet 111 above:

Rijksmuseum Amsterdam, SK-A-4474.

[Johannes Vingboons, 1662-1663] :

Canton.

Olieverf op doek, 97 x 140 cm.
Oil on canvas, 97 x 140 cm.

blad 111 onder / sheet 111 below:

Bibliothèque nationale de France / Société de Géographie, DCP SG MS in 8° no. 17, fol. 27.

[Joan Nieuhof, 1658] :

[Gezicht op Kanton vanaf de Parelrivier].

[View of Canton from the Pearl River].

Aquareltekening met pen en penseel op papier, gekleurd, 20 x 25,5 cm.
Water-colour drawing with pen and brush on paper, coloured, 20 x 25.5 cm.

blad 109 onder / sheet 109 below:

Stichting Atlas Van Stolk, Top 1017.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

Canton.

Aquareltekening op zijde, 41 x 60,5 cm.
Water-colour drawing on silk, 41 x 60.5 cm.

CANTON.

blad 112 onder / sheet 112 below:

Maritiem Museum Rotterdam, P1785.

[Anoniem, 1813-1815] :
[Anonymous, 1813-1815] :

[Gezicht op de Europese handelsloges te Kanton vanaf de Parelrivier].

[View of the European trading posts at Canton from the Pearl River].

Olieverf op doek, 58,5 x 85,5 cm.
Oil on canvas, 58.5 x 85.5 cm.

bladen 112-113 boven / sheets 112-113 above:

Rijksmuseum Amsterdam, NG-1052.

[Anoniem, 1750-1790] :
[Anonymous, 1750-1790] :

[Gezicht op Kanton vanaf de Parelrivier].

[View of Canton from the Pearl River].

Aquareltekening op zijde, gekleurd, 95 x 368 cm.
Water-colour drawing on silk, coloured, 95 x 368 cm.

De prachtige rolschildering in waterverf op Chinese zijde op de bladen 112-113 boven toont een panorama van Kanton en de Parelrivier gezien in noordelijke richting in de tweede helft van de achttiende eeuw; getuige de aanwezigheid van de Franse koninklijke vlag moet de datering in elk geval van voor ca. 1790 zijn. Rechts vooraan is het Waterkasteel bij de eerste tol te herkennen, links op de achtergrond ziet men in de zogenoemde voorstad van Kanton op het eilandje Shamian van rechts naar links de loges van de handelscompagnieën van Nederland, Groot-Brittannië, Zweden, Frankrijk en Denemarken. Hetzelfde spectaculaire aanzicht van Kanton is in de achttiende en vroege negentiende eeuw veel vaker afgebeeld door Europese en Chinese kunstenaars. Het schilderij op blad 112 onder is een anoniem voorbeeld uit de periode van de napoleontische oorlogen of kort nadien uit de collectie van het Maritiem Museum Rotterdam. Hierin is bij de nieuwe Spaanse vestiging (1785) de in dat jaar ingevoerde Spaanse marinevlag te zien. De Franse loge rechts daarvan was van 1803 tot 1832 onbezet, terwijl uit de aanwezige bebouwing is op te maken dat de voorstelling de situatie van voor 1822 weergeeft, toen na een grote brand onder meer de Engelse loge opnieuw opgebouwd moest worden. In combinatie met de Nederlandse vlag, die in 1813 opnieuw gehesen kon worden in Kanton, en het feit dat de in 1815 gestichte Amerikaanse loge nog niet is aangegeven, leidt dit tot een datering tussen beide laatstgenoemde jaren. De in Europese opdracht gemaakte Chinese porseleinen schaal uit de collectie van het Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam op blad 113 onder, een punchbowl met een afbeelding van de Nederlandse, Engelse en Zweedse loges, moet van aanzienlijk oudere datum zijn. Het VOC-kantoor is hier namelijk nog te zien zonder de karakteristieke grote veranda aan de rivierkant, die kort na 1750 bij een algehele verbouwing en uitbreiding werd toegevoegd.

The splendid scroll in water-colours on Chinese silk on sheets 112-113 above shows a panorama of Canton and the Pearl River, seen in a northerly direction in the second half of the eighteenth century; in view of the French royal flag it has to be dated in any case to before about 1790. On the right in front one can make out the Water Castle at the first toll, and on the left in the background we see in the so-called 'suburb' of Canton on the little island of Shamian from left to right the lodges of the trading companies of the Netherlands, Great Britain, Sweden, France and Denmark. In the eighteenth and early nineteenth centuries the same spectacular view of Canton was often copied by European and Chinese artists. The painting on sheet 112 below shows an anonymous example from the period of the Napoleonic wars or shortly after that from the Maritime Museum in Rotterdam. In this picture at the new Spanish establishment (1785) we can see the Spanish naval flag introduced in that year. The French lodge to the right of it was unoccupied from 1803 to 1832, while from the construction present we can conclude that the depiction shows the situation from before 1822, when after a great fire among others the British lodge had to be rebuilt. In combination with the Dutch flag, which could be hoisted in Canton once more in 1813, and the fact that the American lodge established in 1815 is not yet shown, this points to a dating between the latter two years. The Chinese porcelain bowl made on European orders from the collection of the Netherlands Maritime Museum in Amsterdam on sheet 113 below, a punchbowl with a depiction of the Dutch, British and Swedish lodges, must be of a considerably earlier date. This is because the VOC office can still be seen without the typical wide veranda on the river side that was added soon after 1750 during a general renovation and extension.

blad 113 onder / sheet 113 below:

Nederlands Scheepvaartmseum Amsterdam.

[Anoniem, ca. 1750] :
[Anonymous, c. 1750] :

[Gezicht op de Nederlandse, Britse en Zweedse loges in Kanton].

[View of the Dutch, British and Swedish trading posts at Canton].

Porseleinen schaal, diameter 40 cm.
China bowl, diameter 40 cm.

blad / sheet 114:

Maritiem Museum Rotterdam, P1868.

[Anoniem, 1752-1757] :
[Anonymous, 1752-1757] :

[Gezicht op de Europese handelsloges Kanton vanaf de Parelrivier].

[View of the European trading posts at Canton from the Pearl River].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 67 x 87 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 67 x 87 cm.

In de aquareltekening van Kanton met de loges van de Europese handelscompagnieën op blad 114 uit de collectie van het Maritiem Museum Rotterdam is tussen de Engelse en Franse loges opnieuw de Pruisische vlag met tweekoppige adelaar te zien, bij de loge van de Koninklijke Pruisische Aziatische Compagnie die hier in de jaren 1752-1757 was gevestigd; zie in dit verband de overeenkomende afbeelding op blad 109. De twee anonieme schilderijen op blad 115, boven uit de collectie van het Groninger Museum en onder uit die van het Maritiem Museum Rotterdam, dateren beide weer uit de eerste helft van de negentiende eeuw. Relatief nieuw in het handelsverkeer met China waren toen de Verenigde Staten, die overigens al sinds 1784 diplomatiek vertegenwoordigd waren in Kanton. Amerikaanse reders kochten hier sinds 1797 onder Nederlandse licentie thee in via de oude VOC-loge, waar ook na de gedwongen sluiting in 1803 Nederlands personeel aanwezig bleef. Vanaf 1815 hadden de Verenigde Staten een eigen handelsvertegenwoordiging, die blijkens deze voorstellingen mogelijk in hetzelfde pand was ondergebracht waarin een halve eeuw eerder de Pruisische Compagnie was gevestigd. Op het schilderijtje op blad 115 boven, dat vermoedelijk de situatie tussen ca. 1816 en 1825 weergeeft, waren de Fransen nog niet terug in hun factorij; de mast voor het aangrenzende pand heeft de Spaanse vlag in top. In het onderste schilderij is de Franse driekleur wel te zien, waarmee deze voorstelling op ca. 1835 gedateerd kan worden. De Deense, Zweedse en Spaanse loges zijn hier niet meer aangegeven; deze waren alle drie al voor 1830 opgeheven.

In the water-colour drawing of Canton with the lodges of the European trading companies on sheet 114 from the collection of the Maritime Museum in Rotterdam, between the British and French lodges once more the Prussian flag with double eagle can be seen on the lodge of the Royal Prussian Asiatic Company that was set up here in the years 1752-1757; in this connection see the corresponding depiction on sheet 109. The two anonymous paintings on sheet 115, the top one from the collection of the *Groninger Museum* and the bottom one from that of the Maritime Museum, Rotterdam, both again date from the first half of the nineteenth century. A relative newcomer in the trade with China was the United States, which had been represented diplomatically in Canton since 1784. American shipowners had been buying tea there since 1797 under Dutch licence via the old VOC lodge, where Dutch staff continued to be present after the forced closure in 1803. From 1815 the United States had its own trading representation, which in view of this depiction was possibly accommodated in the same building where the Prussian Company had been established half a century earlier. In the little painting on sheet 115 above, which probably shows the situation between about 1816 and 1825, the French were not yet back in their factory, as the mast in front of the neighbouring premises is still flying the Spanish flag. In the lower painting the French tricolour is to be seen, so that this image can be dated to about 1835. Here the Danish, Swedish and Spanish lodges are no longer shown, as all three had already been closed before 1830.

blad 115 boven / sheet 115 above:

Groninger Museum, 1978.366.

[Anoniem, 1816-1825] :
[Anonymous, 1816-1825] :

[Gezicht op de Europese handelsloges Kanton vanaf de Parelrivier].

[View of the European trading posts at Canton from the Pearl River].

Olieverf op koper, 12 x 15,5 cm.
Oil on copper, 12 x 15.5 cm.

blad 115 onder / sheet 115 below:

Maritiem Museum Rotterdam, P1915.

[Anoniem, ca. 1835] :
[Anonymous, c. 1835] :

[Gezicht op de Europese handelsloges Kanton vanaf de Parelrivier].

[View of the European trading posts at Canton from the Pearl River].

Olieverf op doek, 46 x 60 cm.
Oil on canvas, 46 x 60 cm.

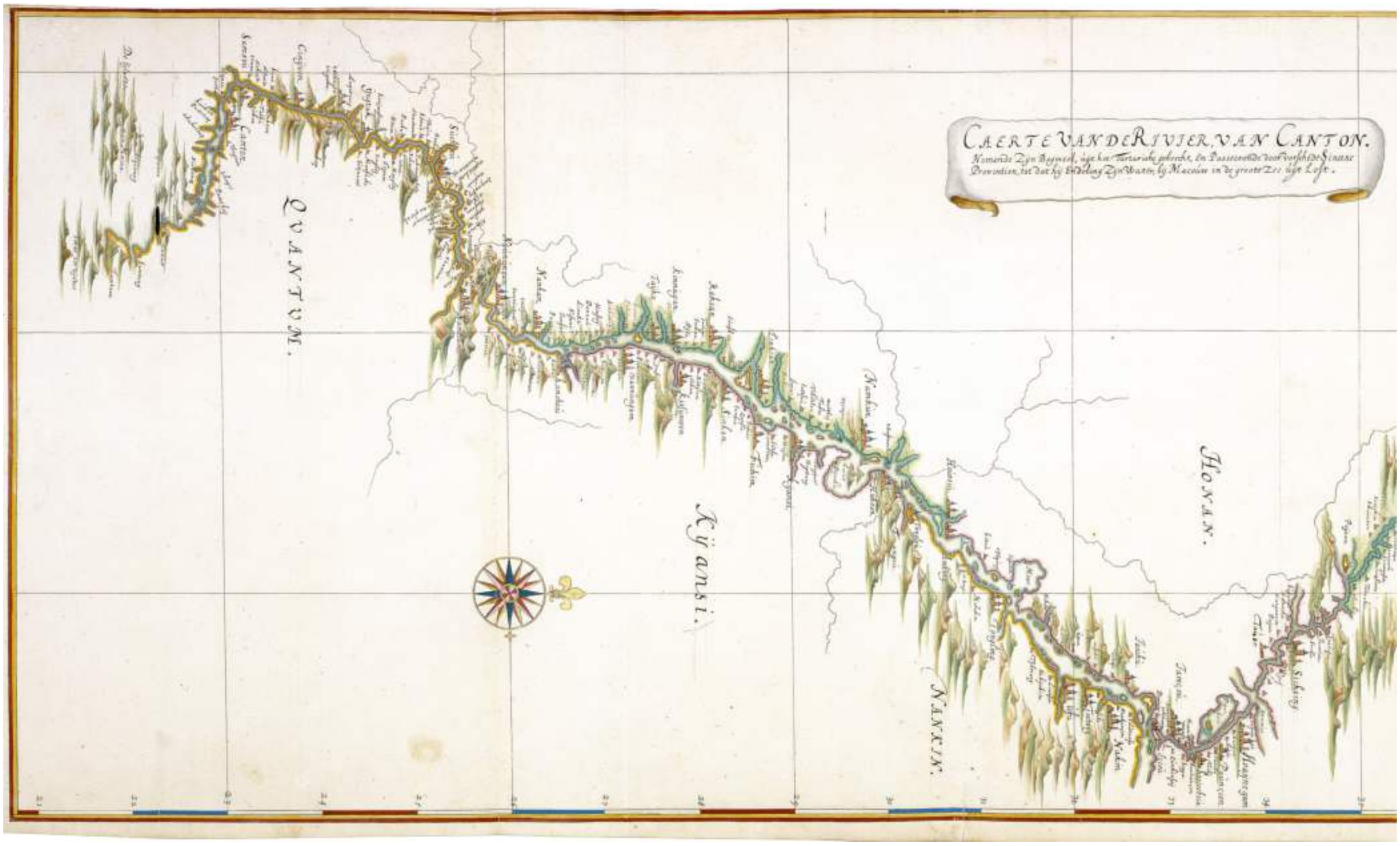
CAERTE VAN DE RIVIER VAN CANTON.
Nomerdt Dyn Begrijp, ÿge het Tartersche gebiedt, en Passeerde de voorneemste Sinese Provintien, tot dat hy Erreichte Dyn Wagen, by Macauw in de groote Zee ligt Leste.
QUANTUM.
Kÿ ansi.
NANKIN.

Kanton-Peking, Fuzhou-Peking / Canton-Beijing, Fuzhou-Beijing

(Deel/Vol. I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, II-38).

Kanton-Peking (Guangzhou-Beijing). Kanton was vanouds de belangrijkste toegang tot het Chinese rijk voor handelaren en gezanten van overzee. De gebruikelijke route van hier naar het hof in Peking, tevens de officiële postweg, voerde voornamelijk over water: eerst stroomopwaarts langs het vervolg van de Parelrivier en dan de Bei Jiang (Pekiang-rivier), vervolgens over land via de pas over het Meiling- of Dayu Ling-gebergte noordwaarts naar de Gan Jiang in de provincie Jiangxi (Kiangsi), die daarna stroomafwaarts werd gevolgd tot het Poyangmeer (Poyang Hu). Van daar ging het langs de Chang Jiang (Jangtsekiang, Yangtze) in noordoostelijke richting verder tot iets voorbij de oude hoofdstad Nanking (Nanjing), waarna vanaf Yangzhou nog eens zo'n 1000 kilometer naar het noorden moesten worden gereisd langs het Grote Kanaal of Keizerskanaal (Da Yunhe). Ook het gezantschap van de Hoge Regering onder Jacob Keyzer en Pieter de Goyer ging in 1655-1657 langs deze 2400 kilometer lange weg, die deels met trekschuiten werd afgelegd, deels ook met vrij varende rivierboten. Na aankomst voor Canton begin september 1655 werd men daar eerst ceremonieel ontvangen door de twee 'onderkoningen', gouverneurs van de provincie Guandong, waarna de Nederlanders nog tot maart 1656 moesten wachten alvorens uit Peking toestemming was verkregen voor het vervolg van de reis en de boten en andere middelen daartoe door de autoriteiten ter beschikking waren gesteld. Op 17 juli kwamen De Goyer en Keyzer met hun gezelschap in de hofstad aan, waar ze echter pas op 2 oktober voor het eerst in audiëntie werden ontvangen. Zoals in de inleiding beschreven, leidde de missie voor de VOC uiteindelijk niet tot een concreet resultaat; de directe handel op China bleef in hoofdzaak gesloten en van een permanente compagniesvestiging op het vasteland kon geen sprake zijn. Direct na de ontvangst op 16 oktober van de keizerlijke brief aan gouverneur-generaal Maetsuycker waarin deze afwijzing op beleefde wijze was geformuleerd, ging het gezantschap op eigen gelegenheid in gehuurde snelle rivierboten terug naar Kanton, waar men op 28 januari 1657 arriveerde. De afhandeling van het uitgebreide verplichte ceremonieel bij de 'onderkoningen' nam daarna nog ruim een maand in beslag, zodat het ten slotte niet eerder dan 1 maart 1657 was dat de ankers gelicht konden worden voor de thuisreis naar Batavia. Op 31 maart kwamen de schepen daar op de rede aan, 'na 20 maanden en 17 dagen dat wij van daar t'zeill waren gegaan'.

Zoals hiervoor aangehaald, is van deze eerste gezantschapsreis naar China een geïllustreerd manuscriptverslag bewaard gebleven van de hand van Joan Nieuhof (1618-1672, ook: Nieuhoff), een artistiek begaafde avonturier die in diverse hoedanigheid in dienst van de VOC en de WIC een groot deel van zijn volwassen leven doorbracht in Brazilië, Afrika en Azië. Nieuhof was op voorspraak van de Amsterdamse burgemeester Cornelis Witsen als hofmeester toegevoegd aan de missie, met de opdracht de reis in tekening en geschrift vast te leggen. Hij stelde zijn rapport samen in de zomer van 1658, toen hij terug was in de Republiek en daar enkele maanden bij zijn broer Hendrik in Amsterdam verbleef. Het verzoek daartoe kwam van de bewindhebbers van de Compagnie, aan wie het geschrift dan ook is opgedragen. Nieuhofs verslag kwam in 1894 door aankoop bij de Amsterdamse boekhandelaar Frederik Muller in het bezit van prins Roland Bonaparte, wiens nagelaten verzameling kaarten en reisbeschrijvingen tegenwoordig deel uitmaakt van de collectie van de Société de Géographie in de Bibliothèque nationale de France in Parijs. In deze atlas zijn uit dit manuscript twee tekeningen opgenomen, het al beschreven gezicht op Kanton op blad 110 onder en een aanzicht van Batavia op blad 171 onder, die net als de overige deels of geheel door Joan Nieuhof zelf na aankomst in Amsterdam zijn vervaardigd op basis van de oorspronkelijke schetsen die hij tijdens de reis maakte.

Dezelfde schetstekeningen, mogelijk aangevuld met afbeeldingen uit andere bronnen, hebben ook gediend als voorbeeld voor de gravures in de befaande boekuitgave over de gezantschapsreis die in 1665 op initiatief van Hendrik Nieuhof verscheen, onder de wijdlopige titel *Het Gezantschap der Neêrlandtsche Oost-Indische Compagnie, aan den grooten Tartarischen Cham, den tegenwoordigen Keizer van China: waar in de gedenkwaardighste Geschiedenissen, die onder het reizen door de Sineesche Landtschappen, Quantung, Kiangsi, Nanking, Xantung en Peking, en aan het Keizerlijke Hof te Peking, sedert den jaren 1655. tot 1657. zijn voorgevallen, op het bondigste verhandelt worden. Beneffens Een Naukeurige Beschrijving der Sineesche Steden, Dorpen, Regeering, Wetenschappen, Hantwerken, Zeden, Godsdiensten, Gebouwen, Drachten, Schepen, Bergen, Gewassen, Dieren, etc. en Oorlogen tegen de Tarters. Verciert met over de 150 Afbeeltsels, na't leven in Sina getekent, en beschreven*. Deze uitgave kwam nog in hetzelfde jaar ook in het Frans uit, waarna tot de laatste editie in 1693 tevens vertalingen in het Engels, Duits en Latijn volgden. Nieuhofs boek gold in heel Europa lange tijd als absoluut gezaghebbend in Chinese aangelegenheden en heeft dan ook als geen ander het zeventiende- en achttiende-eeuwse beeld van China in het Westen bepaald. De samenhang tussen het oorspronkelijke manuscript van Joan Nieuhof voor de bewindhebbers en de tekst en afbeeldingen in *Het Gezantschap* is in de jaren na de 'herontdekking' van het Parijse handschrift in 1984 voortreffelijk onderzocht door dr. L. Blussé en dr. R.L. Valkenburg en in 1987 samengevat in de door hen verzorgde uitgave *Joan Nieuhofs beelden van een Chinareis 1655-1657* van de Stichting VOC-publicaties Zeeland, Middelburg.

Deze publicatie, waaraan de behandeling van de nagelaten tekeningen en kaarten van de gezantschapsreis in deze atlas in hoofdzaak is ontleend, bevat onder meer de volledige transcriptie van het manuscript in Parijs en ook reproducties in kleur van alle 82 daarin opgenomen pen- en aquarelletekeningen. Om die reden is er in deze atlas voor gekozen niet opnieuw Nieuhofs Parijse verslag te gebruiken als bron voor de op te nemen topografische afbeeldingen van de hofreis naar Peking, maar de fraaie negentiende-eeuwse handschriftkopie daarvan in het bezit van het in 1769 opgerichte Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen. Dit anonieme manuscript in tien losse cahiers, dat nu wordt bewaard in het Zeeuws Museum te Middelburg, volgt zowel in de tekst als in de afbeeldingen nauwkeurig het origineel van Nieuhof, inclusief diens maniërismen in de spelling en formulering. Als degene uit wiens bezit het handschrift vermoedelijk in de collectie van het Zeeuwsch Genootschap is gekomen, geldt tegenwoordig de predikant ds. Egbert Johannes Wernard Koch (1828-1895), die in de jaren 1864-1885 aangesteld was aan de Nederlands Hervormde Kerk in Middelburg en indertijd landelijke bekendheid genoot als publicist van christelijk-ethische werken. Afgaande op het gebruikte papier is de datering echter iets vroeger, in elk geval voor ca. 1850.

De reproductie van de 82 aquarelteekeningen van Nieuhofs Chinareis op de bladen 118-171 wordt op blad 117 onder ingeleid met een afbeelding van het titelblad van het kopie-manuscript, dat in de weergave van de figuren wel iets afwijkt van het origineel in Parijs. Voor het overige worden de titels van de tekeningen, die zelf niet geannoteerd zijn, waar mogelijk afgeleid uit de beschrijvingen in de manuscripten. Op de bladen 116-117 boven is de kaart met het traject in China van de hofreis van 1655-1657 gereproduceerd die Johannes Vingboons kort na 1665 voor de atlas van Laurens van der Hem kopieerde uit *Het Gezantschap*; deze komt echter niet voor in Nieuhofs verslag voor de bewindhebbers. Dezelfde kaart, maar dan in tweeën gedeeld, werd omstreeks 1695 nog door Isaak de Graaf opgenomen in zijn grote overzichtsatlas van het octrooigebied van de VOC voor de Heren Zeventien (Deel I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, II-38).

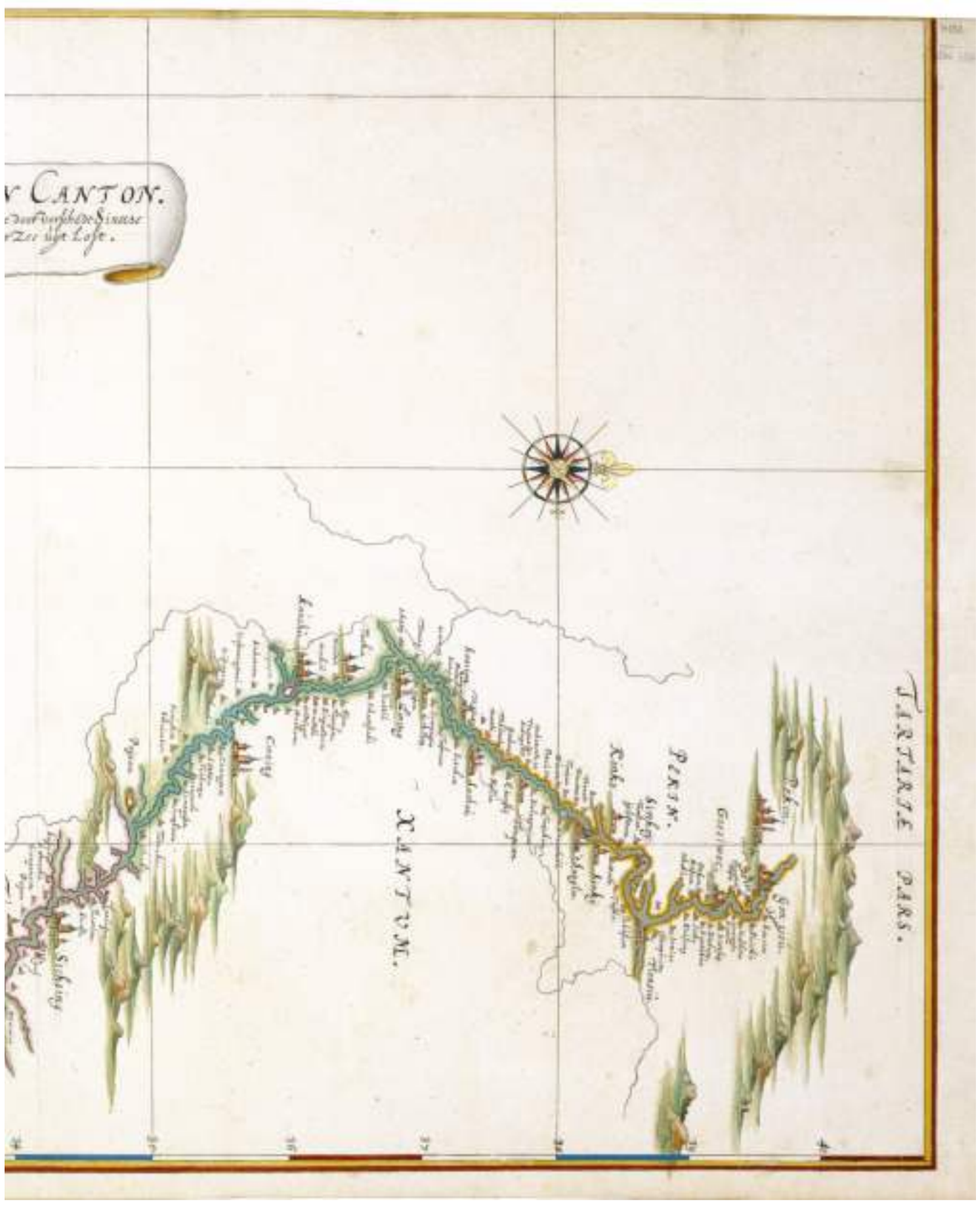

bladen 116-117 boven / sheets 116-117 above:

Österreichische Nationalbibliothek, Atlas Blaeu-Van der Hem 41:20.

[Johannes Vingboons, 1665-1670] :

Caerte van de Rivier, van Canton./ Nemende Zijn Beginsel, uijt het Tartarishe gebercht, En Passeerende door verschede Sineese / Provintien, tot dat hij Endeling Zijn Water, bij Macouw in de groote Zee uijt Lost.

Chart of the River, of Canton. / Taking Its Origin, from the Tartar mountains, And Passing through various Chinese / Provinces, until At Last it Discharges Its Water, into the great Sea at Macau.

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 55,5 x 130 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 55.5 x 130 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Canton-Peking (Guangzhou-Beijing). Traditionally Canton was the gateway to the Chinese empire for traders and emissaries from overseas. The customary route from here to the court in Peking, at the same time also the official postroad, went mainly over water: first upstream along the continuation of the Pearl River and then the Bei Jiang (Pekiang River), then over land via the pass over the Meiling or Dayu Ling Mountains northwards to the Gan Jiang in the province of Jiangzi, which after this was followed downstream to the Poyang Lake (Poyang Hu). From there the route went along the Chang Jiang (Yangtze River) in a north-easterly direction to a point a little past the old capital of Nanking (Nanjing), after which they had to travel another 1000 kilometres to the north along the Great Canal or Imperial Canal (Da Yunhe). The mission sent by the High Government under Jacob Keyzer and Pieter de Goyer in 1655-1657 also travelled this 2400 kilometre road, which was covered partly in towed canal boats, and partly also in free sailing river boats. Upon their arrival in Canton at the beginning of September 1655, they were first ceremonially received by the two 'viceroys', governors of the province of Guangdong, but then had to wait till March 1656 before permission was received from Peking for them to continue the journey and for the authorities to make available the required boats and various other means. On 17 July De Goyer and Keyzer with their party arrived in the capital where, however, they were only granted a first audience on 2 October. As described in the Introduction, for the VOC the mission did not ultimately lead to any tangible result; the direct trade to China continued in the main to be closed, and there could be no question of a permanent Company establishment on the mainland. Immediately after they had received the imperial letter to Governor-General Maetsuycker on 16 October, formulating this refusal in a polite way, the mission returned by its own means in hired river boats to Canton, where they arrived on 28 January 1657. The completion of the lengthy obligatory ceremonial with the 'under-kings' took at least another month, so that finally anchors could not be weighed any earlier than 1 March 1657 for the voyage home to Batavia. On 31 March the ships reached the roads there, '20 months and 17 days after we sailed out from here'.

As cited above, an illustrated manuscript account of this first embassy to China by Joan Nieuhof (1618-1672, also spelt Nieuhoff), an artistically gifted adventurer who spent a large part of his adult life in Brazil, Africa and Asia in the service of the WIC and the VOC in various capacities. On the recommendation of the burgomaster of Amsterdam, Cornelis Witsen, Nieuhof was attached to the mission as a steward, with instructions to record the journey in drawings and words. He compiled his report in the summer of 1658, when he was back in the Republic and was living with his brother Hendrik in Amsterdam for several months. The request to do this came from the directors of the Company, to whom the book is therefore dedicated. In 1894 by purchase at the Amsterdam bookdealer Frederik Muller Nieuhof's account came into the possession of Prince Roland Bonaparte, whose collection of maps and travel accounts is at present part of the collection of the *Société de Géographie* in the *Bibliothèque nationale de France* in Paris. Two drawings from this manuscript have been included in this atlas, namely the view of Canton on sheet 110 below and the view of Batavia on sheet 171 below, which just as the others were partly or wholly made by Joan Nieuhof himself after arriving in Amsterdam on the basis of the original sketches that he did during the journey.

The same sketch drawings, possibly supplemented with depictions from other sources, also served as models for the engravings in the famous book about the embassy's journey published in 1665 on the initiative of Hendrik Nieuhof, with the long-winded title (in translation) *The Embassy of the Dutch East India Company to the great Tartar Cham, the present Emperor of China: in which the most memorable histories that occurred while travelling through the Chinese regions of Quantung, Kiangsi, Nanking, Xantung and Peking, and at the imperial court at Peking from the year 1655 to 1657 are treated in the most reliable way. Furthermore an accurate description of the towns, villages, government, sciences, handicrafts, morals, religions, buildings, costumes, ships, mountains, crops, animals etc. of the Chinese and wars against the Tartars. Adorned with more than 150 illustrations, drawn from life in China and described*. In the same year this book also appeared in French, after which up to the final edition in 1693 translations into English, German and Latin followed as well. For a long time Nieuhof's book throughout Europe was counted as absolutely authoritative on matters relating to China, and hence determined the 17th and 18th century image of China in the West as none other. In the years following the 'rediscovery' of the Paris manuscript in 1984 the connection between the original manuscript by Joan Nieuhof for the directors and the text and illustrations in *The Embassy* was the subject of an excellent study by Dr. L. Blussé and Dr. R.L. Valkenburg, which in 1987 was published as *Joan Nieuhofs beelden van een Chinareis 1655-1657* by the *Stichting VOC-publicaties Zeeland* in Middelburg.

This publication, from which the discussion of the drawings and maps from the mission in this atlas has in the main been borrowed, contains among other things the complete transcription of the manuscript in Paris and also reproductions in colour of all 82 pen and water-colour drawings included in it. For this reason the choice was made not to use Nieuhof's Paris account once more as source for the topographical depictions of the journey to the court in Peking to be included in this atlas, but the fine nineteenth-century manuscript copy in the possession of the *Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen* (Royal Zeeland Society of Sciences, established 1769). This anonymous manuscript in ten loose notebooks, which is now kept in the *Zeeuws Museum* (Zeeland Museum) in Middelburg, follows Nieuhof's original closely in both the text and the illustrations, including his mannerisms in spelling and formulation. As for the person from whose possession the manuscript probably came into the collection of the *Zeeuws Museum*, at present this is considered to have been the clergyman Rev. Egbert Wernard Koch (1828-1895), who in the years 1864-1885 was appointed to the Dutch Reformed Church in Middelburg and at that time enjoyed a national reputation as publicist for Christian and ethical works. However, when looking at the paper used, the dating is somewhat earlier, in any case before about 1850. The reproduction of the 82 water-colours from Nieuhof's China journey on sheets 118-171 is introduced on sheet 117 below with a depiction of the title page of the copy manuscript, which in its representation of the figures deviates a little from the original in Paris. Otherwise the titles of the drawings, which are themselves not annotated, have wherever possible been derived from the descriptions in the manuscripts. On sheets 116-117 above there is a reproduction of the map showing the 1655-1657 embassy's itinerary in China which Johannes Vingboons copied from *The Embassy* for the atlas of Laurens van der Hem shortly after 1665; this, however, does not occur in Nieuhof's report for the directors. The same map, but then divided into two parts, was included by Isaak de Graaf in his large general atlas of the charter area of the VOC for the Gentlemen Seventeen in about 1695 (Volume I: *Atlas Isaak de Graaf/ Atlas Amsterdam* II-38).

blad 117 onder / sheet 117 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 titelblad / title page.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Titelblad] Journaal / van zommige voorvallen / in de / Voijagie, van de E Heeren / Pieter de Goyer / en / Jacob Keyzer, /Ambassadeurs, aande grootmachtige / Keizer. / van Chijna en Tartarijen, / in de Jaaren / 1655, 56 & 1657.

[Title page] Journal / of some events / during the / Voyage, of the Hon. Gentlemen / Pieter de Goyer / and / Jacob Keyzer, / Ambassadors, to the plenipotentiary / Emperor. / of China and Tartary, / in the Years / 1655, 56 & 1657.

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 118 boven / sheet 118 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 7.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Eerste ankerplaats bij Macao].

[First anchorage near Macau].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 119:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 13.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Ontvangst in het kwartier van de haitou].

[Reception at the haidau's quarters].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

De drie tekeningen op de bladen 118-119 geven een indruk van de aankomst van het gezantschap bij de Parelrivier en de eerste contacten met de autoriteiten. De eerste afbeelding toont het schip waarop Nieuhof meevoer, het jacht *Koudekerke*, op 14 augustus 1655 voor anker onder de hoge wal aan de zuidoostpunt van het eiland Macao, op de tweede passeert men twee dagen later de Portugese vestiging. Weer twee dagen later ging men voor anker bij de eigenlijke monding van de Parelrivier, waarna op de 24ste in het verder stroomopwaarts gelegen kampement van de kustverdediging ter plaatse een ontvangst volgde door de opperbevelhebber of 'haitou' (*haidau*) van deze troepen (blad 119).

The three drawings on sheets 118-119 give an impression of the arrival of the mission at the Pearl River and the initial contacts with the authorities. The first picture shows the ship in which Nieuhof sailed, the yacht *Koudekerke*, on 14 August 1655 at anchor under the high shore at the south-eastern tip of the island of Macau, in the second this ship can be seen sailing past the Portuguese settlement two days later. After another two days they anchored at the actual mouth of the Pearl River; on 24th a reception followed in the camp of the local coastguard located further upstream, given by the commander or *haidau* of these troops (sheet 119).

blad 118 onder / sheet 118 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 9.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Macao].

[Macau].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 120:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 18.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[De jonge onderkoning].

[The young viceroy].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Begeleid door een aanzienlijke vloot van inheemse vaartuigen voer de *Koudekerke* op verzoek van de beide 'onderkoningen' (provinciaal gouverneurs, Mantsjoe-krijgsheren) in Guangdong op 29 augustus verder naar Kanton, waar men op 4 september aankwam en de leden van het gezantschap buiten de stadsmuren een logies aan wal kregen toegewezen. Op 5 oktober verscheen hier alsnog ook het tweede schip van de missie, het jacht *Bloemendaal*, dat op 10 augustus tijdens een zware storm in de Zuid-Chinese Zee was afgedwaald. Gedurende de volgende vijf maanden werd het Nederlandse gezelschap meerdere malen uitgebreid onthaald door de proviciaal bestuurders, maar doorreizen naar Peking mocht pas na half maart 1656, toen eindelijk alle formaliteiten en logistieke aangelegenheden geregeld waren. Tussentijds had Nieuhof gelegenheid enkele schetsen te maken en zijn aantekeningen uit te breiden met onder meer een verslag van de Chinese burgeroorlog en de recente verovering (1653) van Kanton en de provincie Guandong door de Mantsjoes. De tekening op blad 120 toont de 'jonge onderkoning' Geng Jimao te paard, aan het hoofd van zijn troepen waarmee hij op 30 december 1655 uit Kanton ten strijde trok tegen de Ming-aanhangers in de provincie Guangxi. Zijn medebestuurder, de 'oude onderkoning' Shang Kexi, is te zien in de tekening op blad 121 onder. Op blad 121 boven is het onderkomen aan de rivier afgebeeld waar het gezantschap gedurende het lange oponthoud in Kanton verbleef.

Escorted by a considerable fleet of native vessels, on 29 August at the request of the two 'viceroys' (provincial governors, Manchu warlords) the *Koudekerke* sailed on to Canton, where she arrived on 4 September and the members of the mission were assigned lodgings on dry land outside the city walls. On 5 October the second ship in the mission, the yacht *Bloemendaal*, which had been blown off course during a severe gale in the South China Sea on 10 August, finally appeared. During the next five months the Dutch party was sumptuously entertained by the provincial rulers on several occasions, but they were only allowed to continue the journey to Peking by mid-March 1656, when finally all the formalities and logistical arrangements had been completed. In the meantime Nieuhof had the opportunity to make some sketches and expand his notes, including amongst other things an account of the Chinese civil war and the recent (1653) conquest of Canton and the province of Guangdong by the Manchus. The drawing on sheet 120 shows the 'junior viceroy' Geng Jimao on horseback, at the head of his troops with which on 30 December 1655 he set out for battle from Canton against the supporters of the Ming in the province of Guangxi. His co-ruler, the 'senior viceroy' Shang Kexi, can be seen in the drawing on sheet 121 below. On sheet 121 above is a picture of the accommodation by the river where the party stayed during their long sojourn in Canton.

blad 121 boven / sheet 121 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 21.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Het verblijf van het gezantschap te Kanton].

[The embassy's lodgings at Canton].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 121 onder / sheet 121 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 23.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[De oude onderkoning].

[The old viceroy].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 122 boven / sheet 122 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 27.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Kanton].

[Canton].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 123:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 31.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Xantsui].

[Sanshui].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Op blad 122 boven is het bekende aanzicht van Kanton gereproduceerd, waarvan Nieuhofs hier eveneens afgebeelde origineel (blad 110 onder) het voorbeeld vormde voor diverse getekende en gegraveerde versies van dit stadsgezicht door Johannes Vingboons (bladen 110 boven, 111) en anderen in de latere zeventiende eeuw. De tekening op blad 122 onder laat een blik op ''t vermaarde dorp' Foshan zien, een belangrijk centrum van nijverheid stroomopwaarts van Kanton aan de Bei Jiang, waar het gezantschap met zijn omvangrijke Chinese geleide in de eerste nacht na het vertrek uit Kanton op 17 maart 1656 kwartier maakte. Verder stroomopwaarts kwam men in de namiddag van de 19de bij de plaats Sanshui aan, 'an de rechte zij van de reviere te landtwaart 1 mijle, in een lustig dal met bergen bepaaldt', die is afgebeeld op blad 123. In deze kleine, door de burgeroorlog hard getroffen stad kreeg het gezelschap daags nadien voor het eerst een nieuwe ploeg 'trekluy' voor de boten, die hier bij het steeds grotere verval aan de middenloop van de Bei Jiang toenemend moeite kregen om tegen de stroom in te komen. Op de verdere reis stroomopwaarts zouden de jagers steeds na een paar dagen worden gewisseld.

On sheet 122 above is a reproduction of the well known view of Canton of which Nieuhof's original, also shown here (sheet 110 below), later in the seventeenth century formed the model for various drawn and engraved versions of this townscape by Johannes Vingboons (sheets 110 above, 111) and others. The drawing on sheet 122 below gives a view of 'the famous village' of Foshan, an important centre of crafts upstream of Canton on the Bei Jiang, where the embassy party with its numerous Chinese escort set up quarters on the first night after their departure from Canton on 17 March 1656. In the afternoon of the 19th further upstream they reached Sanshui, 'on the right bank of the river 1 mile to the landward, in a pretty valley bordered by mountains', which is depicted on sheet 123. In this small town, hard hit by the civil war, the next day for the first time they got a new team of towers for the boats, which in these middle reaches of the Bei Jiang were experiencing increasing difficulty going against the current due to the ever steeper drop of the river. For the rest of the way upstream the towing men would be replaced every few days.

blad 122 onder / sheet 122 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 29.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Foesan].

[Foshan].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 124:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 34.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Sanjuin].

[Qingyuan].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Iets voorbij Sanshui boog men met de Bei Jiang naar het noorden af. Op 21 maart werd laat in de avond Qingyuan bereikt, 'een klein stedeken, maar dat welleer om zijn goede gelegenheid zeer neringrijk is geweest, doch is nu gans en gaar verdistrueert en van de Tartaren overhoop geworpen'; de stadsmuur met hoofdpoort pal aan de rivier en de boten van de Nederlanders zijn te zien in de tekening op blad 124. De volgende twee dagen gingen op aan de moeizame passage door ''t woest geberchte van Sangwonhap', het Quingyanxia-bergland tussen Qingyuan en Yingde. De steile kloof waardoor de Bei Jiang zich hier een weg baant is afgebeeld op de tekening op blad 125 boven. Op de 24ste kwamen de boten bij Yingde aan, waar kwartier werd gemaakt. 'In 't inkomen van de haven aan de rechte hand,' aldus Nieuhof, 'staat een toorn met negen transsen, die zeer konstig is opgeboudtt.' In zijn tekening op blad 125 onder is voor dit opmerkelijke bouwwerk een prominente plaats ingeruimd.

A little past Sanshui they turned with the Bei Jiang to the north. On 21 March late in the evening Qingyuan was reached, 'a little town, but formerly because of its good location very rich in trade, but now totally destroyed and thrown upside-down by the Tartars'; the town wall with its main gate right on the river and the boats of the Dutch can be seen in the drawing on sheet 124. The following two days were taken up with the laborious passage through the 'wild mountains of Sangwonhap', the Quingyanxia highlands between Qingyuan and Yingde. The steep ravine through which the Bei Jiang here makes its way is depicted in the drawing on sheet 125 above. On the 24th the boats arrived at Yingde, where they set up camp. 'In the entrance of the port on the right,' says Nieuhof, 'there stands a tower with nine galleries, which is very cleverly built.' In his drawing on sheet 125 below this remarkable building has been given a prominent place.

blad 125 boven / sheet 125 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 35.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Sangwonhap].

[Qingyuanxia].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 125 onder / sheet 125 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 37.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Ingtak].

[Yingde].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 126 boven / sheet 126 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 38.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Conjam Siam].

[Guanyinshan].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Na Yingde volgde opnieuw een gevaarlijk riviergedeelte met stroomversnellingen, waar een van de boten van het Nederlandse gezantschap op een klip liep maar uiteindelijk zonder veel schade weer vrijkwam. Men passeerde hier de rotstempel van Guanyinshan (blad 126 boven); schippers en kooplieden baden hier vanouds tot de godin Guanyin om een behouden vaart langs de stroomversnellingen. Op 29 maart werd kwartier gemaakt bij de versterkte stad Zhaozhoufu, waar Nieuhof ook weer noteerde dat 'de meeste huisen zijn in 't oorlog verdistrueert en in den grond affgebroken'. In de rivier was hier 'op een kleinen heuvell een toorn van 5 ommegangen' (blad 126 onder). De volgende dag voer het gezelschap verder noordwaarts en kwam men later voorbij ''t gebergte dat de Tartars de Vijff Paardshoofden noemen' (Wumaguitsaoshan, blad 127).

After Yinge there again followed a dangerous section of river with rapids, where one of the Dutch mission's boats ran onto a rock, but finally got free again without too much damage. Here they passed the rock temple of Guanyinshan (sheet 126 above); ships' captains and merchants traditionally prayed here to the goddess Guanyin for a safe voyage through the river rapids. On 29 March they took up quarters at the fortified town of Zhaozhoufu, where Nieuhof again noted that 'most of the houses have been destroyed in the war and razed to the ground'. In the river here there was 'a tower of five galleries on a little hill' (sheet 126 below). The following day the group travelled further to the north, and later they came past 'the mountain that the Tartars call the Five Horseheads' (Wumaguitsaoshan, sheet 127).

blad / sheet 127:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 42.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Vijff Paardshoofden].

[Wumaguitsaoshan].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 126 onder / sheet 126 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 40.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Sucheu].

[Zhaozhoufu].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 128:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 43.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Namhun].

[Nanxiong].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 129 boven / sheet 129 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 46.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Nangan].

[Nan'an].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 129 onder / sheet 129 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 49.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Nankan].

[Nankang].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

De volgende en ook laatste halteplaats aan de Bei Jiang was de grote maar ook weer deels verwoeste stad Nanxiong, afgebeeld in de tekening op blad 128, waar de boten uitgeladen moesten worden voor de tocht over de Meiling-pas. Het gezantschap arriveerde hier op 4 april 1656; vier dagen later ging het met 900 dragers en een geleide van 150 soldaten over de pas, die de scheiding vormt tussen de provincies Guangdong en Jiangxi (Kiangsi). Op de 9de kwamen de Nederlanders in Nan'an (blad 129 boven) aan, de eerste grotere plaats aan de Zhang Shui-rivier, via welke zij stroomafwaarts met nieuwe boten in de Gan Jiang konden komen en vandaar over deze veel grotere rivier verder naar het noorden varen tot voorbij Nanchang. Voordat de Gan Jiang was bereikt, passeerde men op 13 april de stad Nankang, waar Nieuhof 'aan de rechte hand van 't water […] een sterken toorn' opmerkte. Deze is te zien in de tekening op blad 129 onder, met links een van de boten van het gezantschap.

The next and also the last halt on the Bei Jiang was the large but again partly ravaged town of Nanxiong, shown in the drawing on sheet 128, where the boats had to be unloaded for the journey over the Meiling Pass. The embassy arrived here on 4 April, and four days later, with 900 carriers and an escort of 150 soldiers, it went over the pass, which forms the boundary between the provinces of Guangdong and Jiangxi. On the 9th the Dutch arrived in Nan'an (sheet 129 above), the first large town on the Zhang Shui River, from where they were able to go downstream in new boats into the Gan Jiang, and from there to sail along this much bigger river to the north to a point past Nanchang. Before they reached the Gan Jiang, on 13 April they passed the town of Nankang, where Nieuhof observed 'on the right-hand side of the water [...] a strong tower'. This can be seen in the drawing on sheet 129 below, with on the left one of the mission's boats.

blad 130 boven / sheet 130 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 52.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Kancheu].

[Ganzhou].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Ganzhou, in de tekening op blad 130 boven, was op 15 april de eerste halteplaats aan de Gan Jiang en gold volgens Nieuhof als 'ene der befaamste steden in Chijna'. Het gezantschap werd hier op grootse wijze ontvangen door de gouverneur van de provincie Jiangxi, Tong Guoqi, die al eerder met de Nederlanders bekend was geraakt tijdens zijn vroegere functie als gouveurneur van de kustprovincie Fujian. Op de 18de voer men voorbij Wan'an, een kleinere stad die ook weer zwaar te lijden had gehad van de burgeroorlog (blad 130 onder). 'Wij zagen met verwondering hoe de Tartaren hier hadden huisgehouden, het licht van binnen en buiten alles overhoop en is met kreupelbos en ruichte zoo dicht begroidt, datter geen gangen meer te vinden zijn. Wij verlieten deze elendige stadt en landeden voor 't vermaarde dorp Peckiason, alwaar de schippers gemeenlik nieuwe zeylen en andere scheepsgereedschappen kopen.' Bij dit dorp, door Blussé met enig voorbehoud geïdentificeerd als Bojiacun, zag Nieuhof 'verscheide antijkse klippen, door kunst gemaakt, maar zijn van den oorlog (dat groot jammer is) meest geschonden'. Deze 'kunstrotsen', hier afgebeeld op blad 131, waren 'altemaal van klay en diergelike materialen in een vorme zoo gebacken, dat men zich verwondert over de kunst en vindinge van dat werk daar de natuur so natuurlik is naageaapt'.

On 15 April Ganzhou, in the drawing on sheet 130 above, was the first stop on the Gan Jiang, and according to Nieuhof was counted as 'one of the famous cities in China'. Here the mission was entertained in a lavish manner by the governor of the province of Jiangxi, Tong Guoqi, who had already become acquainted with the Dutch during his former position as governor of the coastal province of Fujian. On the 18th they sailed to Wan'an, a smaller town which had also suffered badly from the civil war (sheet 130 below). 'We saw with amazement how the Tartars had wreaked havoc – inside and outside everything is a mess and is so overgrown with thickets and tangled bushes that no way can be found through them. We left this miserable town and landed off the famous village of Peckiason, where the boatmen usually buy new sails and other chandlery.' At this village, which Blussé with some reserve identifies with Bojiacun, Nieuhof saw 'various old rocks, made artificially, but that are mostly damaged by the war (which is a great pity)'. These artificial rocks, here depicted on sheet 131, were 'all of clay and like material baked in such a shape that one is amazed at the art and inventiveness of that work in which nature is imitated so realistically'.

blad 130 onder / sheet 130 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 55.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Vannungam].

[Wan'an].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 131:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 57.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Peckiason].

[Bojiacun].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 132:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 58.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Tayko].

[Taihe].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 133 boven / sheet 133 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 60.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Kinnungam].

[Ji'an].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 133 onder / sheet 133 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 62.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Kissunwen].

[Jishui].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Op diezelfde 18de april 1656 werd 's avonds kwartier gemaakt bij de stad Taihe, opnieuw met 'veel schone huyzen [...], die altegaar woest en onbewoond zijn'; de tekening op blad 132 toont een aanzicht iets stroomafwaarts van de stad. Daags nadien ging het verder langs de steden Ji'an (blad 133 boven) en Jishui (blad 133 onder), bij welke laatste plaats werd overnacht.

On the same day, 18th April 1656, they took up quarters at the town of Taihe, once more with 'many fine houses [...], which are completely ruined and uninhabited'; the drawing on sheet 132 gives a view a little downstream of the town. The next day they went on past the towns of Ji'an (sheet 133 above) and Jishui (sheet 133 below), and at the latter they spent the night.

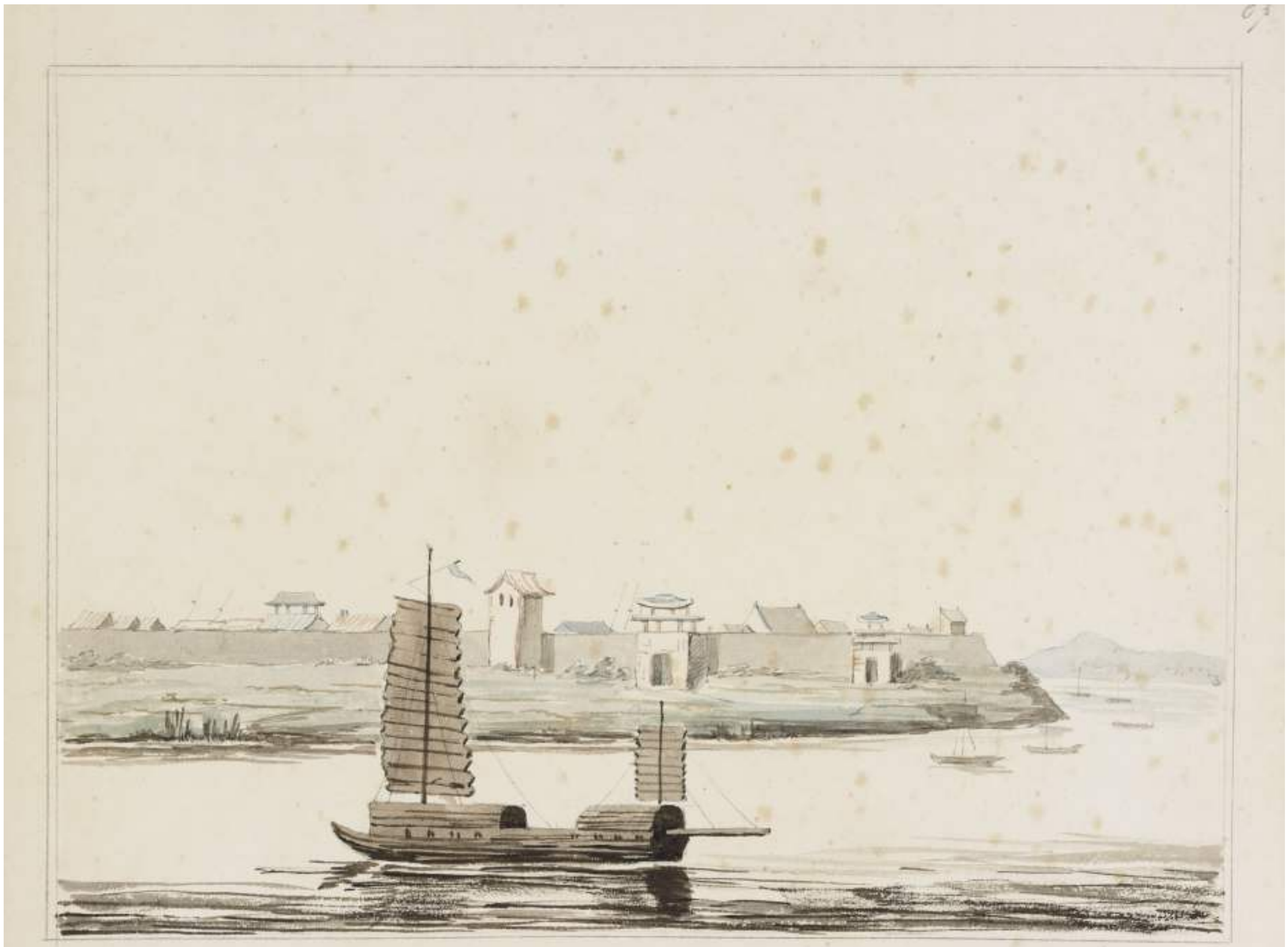

blad 134 boven / sheet 134 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 64.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Siakanjen].

[Xiajiang].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

De tekening op blad 134 boven laat de stad Xiajiang zien, waar de boten van het compagniesgezantschap op 20 april aanlegden. Nieuhof vermeldt in zijn latere verslag dat de streek rondom Xiajiang in de burgeroorlog zo ernstig ontvolkt was geraakt, dat men op de terugweg naar Kanton eind 1657 hier in het geheel geen 'trekluy' kon vinden voor de volgende etappe stroomopwaarts langs de Nan Jiang. Op de 21ste sloegen de Nederlanders hun kamp op bij Xingan, dat in de tekening op blad 134 onder is weergegeven, en op 22 april werd vervolgens Fengcheng aangedaan (blad 135).

The drawing on sheet 134 above shows the town of Xiajiang, where the Company mission's boats moored on 20 April. In his later report Nieuhof mentions that the region around Xiajiang had been so badly depopulated in the civil war that on the way back to Canton at the end of 1657 they could find no 'towing men' at all here for the following stretch upstream along the Nan Jiang. On the 21st the Dutch pitched camp at Xingan, which is depicted in the drawing on sheet 134 below, and on 22 April they then called at Fengcheng (sheet 135).

blad / sheet 135:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 67.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Tuchim].

[Fengcheng].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 134 onder / sheet 134 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 66.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Sinkan].

[Xingan].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.